

În sfârșit, pentru a încheia scurta noastră expunere asupra lucrărilor de lingvistică slavo-română pînă în 1944, trebuie să amintim aici contribuțiile importante ale unor istorici slavisti, care au publicat și comentat numeroase documente slavo-române: Mihai Costăchescu, P.P. Panaitescu, D.P. Bogdan, autor al unui studiu consacrat diplomatiei slavo-române și al unui manual de paleografie slavo-română (în colaborare), și alții.

Bilanțul, foarte sumar și incomplet, al slavisticii românești pînă la eliberarea patriei noastre ne arată, fără putință de tăgadă, că, în ciuda lipsei de interes a oficialităților vremii, oameni de știință entuziaști și obiectivi au făcut să progreseze cercetările noastre, mai ales în domeniul relațiilor lingvistice slavo-române. Alături de contribuțiile importante ale unor slavisti și balcanologi străini cu renume, ca B. Kopitar, Fr. Miklosich — întemeietorul de fapt al «slavo-roministicii» —, L. Miletici, A.I. Iațimirski, P. Sircu, B. Ţonev, Kr. Sandfeld, P. Skok și alții, oamenii noștri de știință au cultivat și dezvoltat, într-o anumită măsură, această disciplină în țara noastră. În ciuda unor lipsuri și greșeli — voite sau nevoite — în interpretarea fenomenelor complexe, care au dus la exercitarea puternicei influențe slave asupra limbii române, în ciuda caracterului adesea izolat și fragmentar al cercetărilor, nu se poate spune că slavistica ar fi fost o «cenușăreasă» a științelor istorico-filologice din țara noastră²² sau că «în România nu există o tradiție a studiilor de slavistică»²³.

Insuficienta dezvoltare a slavisticii la noi se datorește, în primul rînd, unor condiții generale în care se cultiva filologia și lingvistica în țara noastră. La aceasta se adaugă, desigur, și «antipatia» față de popoarele slave vecine, artificial susținută de reprezentanții claselor stăpînitoare, de elementele naționaliste și șovine. Totuși, trebuie subliniat că în atmosfera încărcată și puțin propice studiilor obiective în domeniul slavo-român, care a domnit mai ales în deceniul al patrulea și în timpul războiului, au apărut la noi lucrări obiective, cu o serioasă ținută științifică, cum sînt cele ale lui Al. Rosetti, sau E. Petrovici, savanți cunoscuți pentru vederile lor democratice. Această tradiție științifică, obiectivă și plină de simpatie față de popoarele slave, inaugurată de B.P. Hasdeu, A. de Cihac, Ioan Bogdan și continuată de O. Densusianu, Al. Rosetti, E. Petrovici și de alți cercetători, e dezvoltată azi, prin trăsăturile ei cele mai bune, în noile condiții de dezvoltare a științei create de regimul democrat-popular.

* * *

În primii ani după 1944 cercetările în domeniul slavisticii românești au continuat citva timp pe vechile făgașuri de dezvoltare, în jurul catedrelor universitare și al publicațiilor periodice de lingvistică și istorie existente atunci²⁴, publicații în care au apărut și unele articole privind mai ales problemele slavo-române.

Astfel, în continuarea seriei de articole și note, intitulată *Vestiges des parlers slaves remplacés par le roumain*, începută în «Balcania», în 1943 (VI,

²² Vezi cele spuse în nota informativă trimisă revistei «Славяне» (Moscova) în numele Asociației slavistilor din R.P.R. și publicată în nr. 3 pe 1958 al acestei publicații (Румынские слависты перед Международным съездом, p. 15).

²³ E. Seidel, *Elemente sintactice slave în limba română*, București, 1958, p. 95.

²⁴ Cf., în acest sens, D. Macrea, despre lingvistica românească în genere: *Realizări și perspective în lingvistica românească de astăzi*, LR, VI, 1957, nr. 5, p. 5.